

د افغان جگړې د مرگ ژوبلې اوونيز راپور

راصد اوونيز راپور په افغانستان کې د جگړو او امنيتي پېښو له کبله ښکېلو لورو او ملکي خلکو ته اوسنې مرگ ژوبله په دقيق ډول څاري. په دغو راپورونو کې د جگړې له کبله د اوسنې مرگ ژوبلې شمېرې د افغان حکومت د سرچينو، د طالبانو د سرچينو، په سيمه کې عيني شاهدانو او نورو بېلابېلو ادارو او باوري سرچينو د معلوماتو له مخې راټولېږي. د دغو راپورونو اساسي موخه د روانې جگړې درنو زيانونو ته د ټولنې د نخبه پارکي، واکمنو چارواکو او مسؤلنو لورو او همدا راز نړيوالو جهتونو پام راټول دي.

 www.qased.org

 info@qased.org

 077 281 58 58

سريزه

دغه راپور د ۲۰۱۹م کال دسمبر له ۱۳مې تر ۱۹مې (د ۱۳۹۸ لمريز کال د قوس له ۲۲مې تر ۲۸مې) نېټې پورې د هېواد په بېلابېلو سيمو کې د جگړې له کبله د اوسني مرگ ژوبلې شمېرې رانغاړي. په دې اوونۍ کې د ټول هېواد په کچه ۲۰۷ تنه وژل شوي او ۱۱۵ نور هم ټپيان شوي دي.

د راپور د شمېرو له مخې، دا اوونۍ په هېواد کې د جگړې له کبله د اوسني مرگ ژوبلې مجموعي کچه د تېرې اوونۍ په پرتله راتپته شوې ده. تېره اوونۍ په ټول هېواد کې ۴۴۳ تنه وژل شوي او ټپيان شوي وو؛ خو دا اوونۍ ټول ۳۲۲ تنه وژل شوي او ټپيان شوي دي.

د افغان ځواکونو د مرگ ژوبلې کچه د تېرې اوونۍ په پرتله د ټيټوالي بڼه کوي؛ خو دا اوونۍ يو ځل بيا د دغو ځواکونو په لیکو کې د طالبانو د نفوذي کسانو په خونړي بريد کې درنه مرگ ژوبله واوښته. دغه پېښه د غزني ولايت په قرهباغ ولسوالۍ کې وشوه، چې پکې د سيمه ييزې اردو ۲۵ سرتېري ووژل شول.

د ملکي وگړو د مرگ ژوبلې کچه هم د تېرې اوونۍ په پرتله کمه شوې؛ خو ملکيانو ته بيا هم د دولت د وسله والو مخالفينو له لوري په ځای پر ځای شوو ماینونو کې درنه مرگ ژوبله واوښته. يوازې په دوو دا ډول پېښو کې په غزني او خوست ولايتونو کې ۲۰ تنه ملکي وگړي ووژل شول.

همدا راز د دولت د وسله والو مخالفينو د مرگ ژوبلې کچه هم په مجموعي ډول د تېرې اوونۍ په پرتله راتپته شوې. په دې اوونۍ کې د دولت د وسله والو مخالفينو د مرگ ژوبلې ټيټوالی هم د هوايي بريدونو د کموالي له کبله دی.

په دغه راپور کې د افغان ځواکونو، د دولت د وسله والو مخالفينو او ملکي خلکو د مرگ ژوبلې شمېرې او جزئيات لولئ. همدا راز د راپور په وروستۍ برخه کې د هېواد د ټوليز امنيتي وضعيت او مهمو امنيتي پېښو په اړه تحليل لولئ.

افغان ځواکونو ته اوسني مرگ ژوبله

د دسمبر ۱۳مه:

د غزني ولايت د قرهباغ ولسوالۍ په ليونۍ بازار سيمه کې د وسله والو طالبانو نفوذي کسانو د سيمه ييزې اردو په يوه پوځي مرکز کې ۲۵ تنه سرتېري وژلي او ۲ نور يې ټپيان کړي دي.

د هرات ښار د دوولسمې امنيتي حوزې اړوند سيمه کې ناپېژاندو موټرسايکل سپرو ۳ پوليس په ډزو ووژل.

د ډسمبر ۱۴مه:

د هلمند ولايت په نهر سراج ولسوالۍ کې د سرحدي پوليسو پر يوه رنجر ډوله موټر د ماین چاودنه کې ۳ سرحدي پوليس وژل شوي او يو بل ټپي شوی دی.

د ډسمبر ۱۵مه:

د بلخ ولايت په مرکز مزارشريف ښار کې افغان ځواکونو د يوه نامسؤول وسله وال نظام الدين قيصاري کور کلا بند کړ او د څو ساعته نښتې او هوايي برید له کبله قيصاري ته ۱۲ وفادار وسله وال وژل شوي او لږ تر لږه ۴ افغان پوځيان ټپيان شوي دي.

د کابل - غور پر لويه لاره د دولتیار ولسوالۍ په سمک سيمه کې، د وسله والو طالبانو او افغان ځواکونو په وسله واله نښته کې يو د ملي اردو سرتېری او دوه کوماندو پوځيان وژل شوي او ۹ نور ټپيان شوي دي.

د هرات ولايت د انجيل ولسوالۍ او هرات ښار د لسمې امنيتي حوزې اړوند سيمه کې وسله والو طالبانو د پوليسو پر پوسته برید وکړ، چې له کبله يې ۳ پوليس وژل شوي او يو بل ټپي شوی دی.

د هرات ښار په برامان سيمه کې په يوه کافي شاپ کې چاودنه وشوه، چې پکې د ملکي وگړو ترڅنگ ۳ پوليس سرتېري هم ټپيان شوي دي.

د ډسمبر ۱۶مه:

د بادغيس ولايت په جوند ولسوالۍ کې د افغان ځواکونو او وسله والو طالبانو ترمنځ په وسله واله نښته کې د دغې ولسوالۍ د ملي امنيت مدير او يو پوليس وژل شوي دي.

د هرات ولايت د اسلام قلعه او هرات ښار پر لويه لار د کمرگ پر دوو پوليسو برید وشو، چې يو پکې وژل شوی او يو بل ټپي شوی دی.

د تخار ولايت د خواجه غار ولسوالۍ په ودانۍ کې د يوې چاودنې له کبله يو د ولسوال ساتونکی وژل شوی دی.

د پروان ولايت به مرکز چاريکار ښار کې د کاپيسا ولايت د کوهستان ولسوالۍ د ملي امنيت مدير د ناپېژاندو وسله والو په ډزو کې ووژل شو.

د ډسمبر ۱۷مه:

د غور ولايت په دولتیار ولسوالۍ کې پر افغان پوليسو د گزمو پرمهال د ماین چاودنه کې يو پوليس وژل شوی دی.

وسله والو طالبانو د بادغيس ولايت په مقر ولسوالۍ کې د پوليسو پر پوسته برید وکړ، چې په پایله کې یې یو پولیس وژل شوی او یو بل ټپي شوی دي.

د غزني ښار اړوند شهباز سیمه کې د افغان ځواکونو او وسله والو طالبانو ترمنځ په وسله واله نښته کې ۲ امنیتي سرتېري ټپیان شوي دي.

د بلخ ولايت د مزارشريف ښار د دوهمې امنیتي حوزې اړوند الکوزي چوک سیمه کې په یوه بایسکل کې ځای پر ځای شوی ماین پر یوه رنجر موټر چاودنه وکړه، چې د ملکي وگړو ترڅنګ پکې یو ملي پولیس او ۵ ترافیک پولیس ټپیان شول.

د ډسمبر ۱۹مه:

د تخار ولايت په اشکمش ولسوالۍ کې وسله والو طالبانو د افغان ځواکونو پر پوسته برید وکړ چې له کبله یې ۲ د ملي امنیت کارکوونکي وژل شوي دي.

جدول-۱: افغان ځواکونو ته اوبنتي مرگ ژوبله:

نوم	وژل شوي	ټپیان	ټول وژل شوي او ټپیان
ملي اردو	۲۸	۱۱	۳۹
پولیس	۳۰	۱۹	۴۹
مجموعه	۵۸	۳۰	۸۸

د دولت د وسله والو مخالفینو مرگ ژوبله

د ډسمبر ۱۳مه:

د کندز ولايت د دشت ارچي ولسوالۍ په شوراب بندر کې په یوه هوايي برید کې ۶ وسله وال طالبان وژل شوي دي.

د غزني ولايت د قره باغ ولسوالۍ په لیونی بازار سیمه کې وسله والو طالبانو د ملي اردو پر یوه پوځي مرکز برید وکړ، چې وروسته نښته رامنځته شوه او ۷ تنه وسله وال پکې ووژل شول.

د پکتیکا ولایت په سروبي ولسوالۍ کې د افغان ځواکونو او وسله‌والو طالبانو ترمنځ په وسله‌واله نښته کې ۲ وسله‌وال وژل شوي دي.

د ډسمبر ۱۴مه:

د بلخ ولایت په بلخ ولسوالۍ کې د افغان کومانډو ځواکونو په برید کې، یو د دولت وسله‌وال مخالف وژل شوی او یو بل ټپي شوی دی.

د بغلان ولایت په بورکه او بغلان مرکزي ولسوالیو کې د افغان ځواکونو په هوایي بریدونو کې ۸ تنه وسله‌وال طالبان وژل شوي او ۴ نور ټپیان شوي دي.

د هلمند ولایت په نهر سراج ولسوالۍ کې د افغان ځواکونو په برید کې ۴ وسله‌وال طالبان وژل شوي دي.

د ډسمبر ۱۵مه:

د کابل - غور پر لویه لار د دولتیار ولسوالۍ په سمک سیمه کې د وسله‌والو طالبانو او افغان ځواکونو په وسله‌واله نښته کې د افغان ځواکونو ترڅنګ ۲۳ وسله‌وال طالبان وژل شوي دي.

د هرات ولایت د انجیل ولسوالۍ د لسمې امنیتي حوزې اړوند سیمه کې وسله‌والو طالبانو د پولیسو پر پوسته برید وکړ، چې له کبله یې ۲ وسله‌وال طالبان وژل شوي دي.

د هلمند ولایت په نادعلي ولسوالۍ کې د افغان ځواکونو په چاڼیزو عملیاتو کې ۳ وسله‌وال طالبان وژل شوي او ۲ تنه نور ټپیان شوي دي.

د ډسمبر ۱۶مه:

د کندز ولایت په چهاردره او امام صاحب ولسوالیو کې د افغان ګډو ځواکونو په عملیاتو کې ۱۲ وسله‌وال طالبان وژل شوي او ۵ نور ټپیان شوي دي.

د ارزګان ولایت په شهید حساس ولسوالۍ کې افغان ځواکونو د ملکي وګړو د خوشې کولو په موخه د وسله‌والو طالبانو پر یوه زندان برید وکړ، چې له کبله یې ۳ وسله‌وال طالبان وژل شوي دي.

د ارزګان ولایت د ترینکوټ ښار په اړوندو سیمو کې د افغان کومانډو ځواکونو په برید کې ۶ وسله‌وال طالبان وژل شوي او ۳ نور ټپیان شوي دي.

د لوګر ولایت په برکي برک ولسوالۍ کې د ګډو افغان ځواکونو په برید کې ۵ د دولت وسله‌وال مخالفین وژل شوي دي.

د ډسمبر ۱۷مه:

د غزني ښار اړوند شهباز سيمه کې د افغان ځواکونو او وسله والو طالبانو ترمنځ په وسله واله نښته کې ۱۱ وسله وال طالبان وژل شوي او ۶ نور تپيان شوي دي.

د کندهار ولايت په شاه وليکوت ولسوالۍ کې د افغان ځواکونو په بريد کې ۸ وسله وال طالبان وژل شوي دي.
د زابل ولايت په ارغنداب ولسوالۍ کې په يوه هوايي بريد کې ۳ وسله وال طالبان وژل شوي او ۲ نور تپيان شوي دي.
د بلخ ولايت په نهر شاهي ولسوالۍ کې د افغان ځانگړو ځواکونو په بريد کې ۳ وسله وال طالبان وژل شوي دي.

د ډسمبر ۱۸مه:

د فارياب ولايت قيصار او دولت آباد ولسواليو کې د افغان ځواکونو او وسله والو طالبانو ترمنځ په وسله واله نښته کې ۴ وسله وال طالبان وژل شوي او ۵ نور تپيان شوي دي.
د فراه ولايت په پشت کوه ولسوالۍ کې په يوه هوايي بريد کې ۵ وسله وال طالبان وژل شوي او يو بل تپي شوی دی.

د ډسمبر ۱۹مه:

د پکتیکا ولايت د محمد دوست کلي په خير کونټ ولسوالۍ کې د افغان ځواکونو په هوايي بريد او مخامخ نښته کې ۶ وسله وال طالبان وژل شوي او يو بل تپي شوی دی.

جدول-۲: د دولت وسله والو مخالفينو ته اوبنتي مرگ ژوبله:

نوم	وژل شوي	تپيان	ټول وژل شوي او تپيان
طالبان	۱۲۲	۳۰	۱۵۲
مجموعه	۱۲۲	۳۰	۱۵۲

ملکي وگړو ته اوبنتي مرگ ژوبله

د ډسمبر ۱۳مه:

د غزني ولايت په جغتو ولسوالۍ کې پر يوه کاسټر ډوله موټر د سپرک ترغاري د ځای پر ځای شوي ماین چاودنه وکړه، چې د يوه ماشوم او څلورو ښځو په گډون ۱۰ ملکي وگړي پکې وژل شوي او ۶ نور تپيان شوي دي.

د ډسمبر ۱۴مه:

په هرات ولايت کې د ټاکنيزو شکايتونو د دفتر يو کارمند د يوه ناپېژاند وسله وال له لوري په خپل دفتر کې په ډزو ووژل شو.

د ډسمبر ۱۵مه:

د پروان ولايت د بگرام ولسوالۍ په ده هزار سيمه کې د راکټ د مرمۍ په چاودنه کې ۲ ماشومان وژل شوي او ۳ نور ټپيان شوي، چې ټول د يوې کورنۍ غړي وو.

د هرات ولايت د انجيل ولسوالۍ او هرات ښار د لسمې امنيتي حوزې اړوند سيمه کې وسله والو طالبانو د پوليسو پر پوسته بريد وکړ، چې له کبله يې د پوليسو ترڅنگ ۴ ملکي وگړي هم ټپيان شول.

د هرات ښار په برامان سيمه کې په يوه کافي شاپ کې چاودنه وشوه، چې پکې د پوليسو ترڅنگ ۲ ملکي وگړي هم ټپيان شوي دي.

د ډسمبر ۱۶مه:

د لغمان ولايت په قرغيو ولسوالۍ کې د ځانگړو ځواکونو په شپنيو عملياتو کې يو ملکي وگړی وژل شوی او ۴ تنه نور ټپيان شوي دي.

د تخار ولايت د خواجه غار ولسوالۍ پر ودانۍ چاودنه وشوه، چې له کبله يې ۴ حکومتي مامورين ټپيان دي.

د خوست ولايت د عليشرو ولسوالۍ په ابوخانه سيمه کې د سرک تر غاړې ځای پر ځای شوي ماين د چاودنې له کبله د پنځو نارينه وو، درې ښځو او دوو ماشومانو په گډون ۱۰ تنه ملکي وگړي وژل شوي دي.

د ډسمبر ۱۷مه:

د کندز ښار په باغ امير سيمه کې د يوه هاوان مرمۍ د لگېدنې له کبله ۶ ماشومان ټپيان شوي دي.

د جوزجان ولايت په شبرغان ښار کې د افغان-گاز فابريکې پر موټر د سرک تر غاړې ځای پر ځای شوي ماين په چاودنه کې يو کاربگر وژل شوی او ۵ نور ټپيان شوي دي.

د مزار شريف ښار د دوهمې امنيتي حوزې اړوند په الکوزي چوک کې په يوه بايسکل کې ځای پر ځای شوي ماين پر يوه رنجر موټر چاودنه وکړه، چې پکې د پوليسو ترڅنگ ۱۶ ملکي وگړي ټپيان شوي دي.

د ډسمبر ۱۸مه:

د فارياب ولايت د كوهستان ولسوالۍ د مركز اړوند سيمه كې د وسله والو طالبانو له خوا په توغنديز بريد كې د يوې ښځې په گډون ۳ تنه تپيان شوي دي.

د ډسمبر ۱۹مه:

د كابل ښار د پنځمې امنيتي حوزې اړوند په باغ داوود سيمه كې په يوه هايلكس ملكي موټر پورې نښلول شوي ماين چاودنه كې ۲ تنه وژل شوي او د يوې ښځې او يوه ماشوم په گډون ۲ نور تپيان شوي دي.

جدول ۳: ملكي وگړو ته اوبنتي مرگ ژوبله

نوم	وژل شوي	تپيان	ټول وژل شوي او تپيان
ملكي وگړي	۲۷	۵۵	۸۲
مجموعه	۲۷	۵۵	۸۲

پايله او د اوونۍ تحليل

د راپور د شمېرو له مخې، د روان لمریز ۱۳۹۸ کال د قوس له ۲۲مې تر ۲۸مې (د ۲۰۱۹م د ډسمبر له ۱۳مې تر ۱۹مې) نېټې پورې د ټول هېواد په کچه ۳۲۲ تنو ته مرگ ژوبله اوبنتې ده، چې ۲۰۷ پکې وژل شوي او ۱۱۵ نور هم تپيان شوي دي.

په دې اوونۍ کې د جگړې د مرگ ژوبلې مجموعي کچه د تېرې اوونۍ په پرتله راتپته شوې ده. د افغان حکومت په اړخ کې، تېره اوونۍ ۷۰ تنه افغان امنيتي سرتېري وژل شوي وو؛ خو په دې اوونۍ کې دا شمېره د ټيټوالي ښودنه کوي او ټول ۵۸ تنه افغان امنيتي سرتېري وژل شوي دي. د دولت د وسله والو مخالفينو د مرگ ژوبلې کچه هم په دې اوونۍ کې راتپته شوې ده. تېره اوونۍ ۱۳۹ تنه د دولت وسله وال مخالفين وژل شوي وو؛ خو په دې اوونۍ کې د هېواد په بېلابېلو سيمو کې ټول ۱۲۲ تنه طالب وسله وال وژل شوي دي. همدا راز د ملكي وگړو د مرگ ژوبلې کچه هم د تېرې اوونۍ په پرتله د کموالي ښودنه کوي. تېره اوونۍ د ملكي وگړو د وژل شوو شمېر ۳۱ تنه و، خو په دې اوونۍ کې بيا دا شمېره ۲۷ تنو ته راتپته شوې ده.

سره له دې چې دا اوونۍ د افغان ځواکونو د مرگ ژوبلې کچه د تېرې اوونۍ په پرتله ټيټه وه؛ خو يو ځل بيا د افغان ځواکونو په لیکو کې د نفوذي کسانو په يوه خونړي برید کې د درنې مرگ ژوبلې شاهدان وو. په دغه برید کې چې د غزني ولايت په قره باغ ولسوالۍ کې د ډسمبر په ۱۳مه وشو، د سيمه یيزې اردو ۲۵ سرتېري ووژل شول. تر دې دوې ورځې وړاندې يوه ورته پېښه د زابل ولايت په شهر صفا ولسوالۍ کې هم وشوه او لږ تر لږه ۷ پوليس پکې ووژل. په دې وروستيو کې د افغان ځواکونو په لیکو کې د نفوذي کسانو بریدونه بې کچې زيات شوي. د ملي شورا غړو هم پر دغه وضعیت کلکه نیوکه کړې. دوی غوښتنه کړې، چې امنيتي چارواکي بايد د دغو پېښو په اړه ځواب ووايي.

د افغان ځواکونو په لیکو کې د داخلي بریدونو کچه په تېرو څو کلونو کې د لوړېدو په حال کې ده او مرگ ژوبله يې هم کال په کال د لوړوالي ښودنه کوي. د ۲۰۱۶ کال د جنوري له لومړۍ نېټې د نوامبر تر ۱۲مې پورې ۵۶ داخلي بریدونه شوي وو، چې پکې ۱۵۱ تنه وژل شوي وو او ۷۹ نور ټپيان شوي وو. دا کچه په ۲۰۱۷ کال کې هم د مخکېني کال په څېر لوړه وه او يوازې د جنوري له لومړۍ نېټې د اگست تر ۱۵مې پورې ۵۴ داخلي بریدونه شوي وو. په ۲۰۱۸ کال کې هم په ورته بریدونو کې خونړۍ مرگ ژوبلې واوښتې. په دغه کال کې تر ټولو مهمه پېښه په کندهار کې وشوه او د دغه ولايت امنیه قوماندان جنرال عبدالرازق پکې ووژل شو. د دغه کال له پيله تر اگست مياشتې پورې ۵۶ دا ډول پېښې شوې وې. په روان ۲۰۱۹ کال کې هم دا کچه لوړه ده. د سيگار د راپور له مخې، د ۲۰۱۹ کال له جنوري تر اگست پورې ټولې ۴۹ دا ډول پېښې شوې، چې پکې ۱۶۷ افغان پوځيانو ته مرگ ژوبله اوښتې ده.

له بله پلوه، په دې اوونۍ کې ملکي وگړو ته هم يو ځل بيا د ماینونو په چاودنو کې درنه مرگ ژوبله واوښته. په يوه پېښه کې، د ډسمبر په ۱۳مه د غزني ولايت په جغتو ولسوالۍ کې د ملکي وگړو پر موټر د ماین په چاودنه کې د ښځو او ماشومانو په گډون ۱۰ تنه ووژل شول. په يوه بله ورته پېښه کې هم، د ډسمبر په ۱۶مه د خوست په عليشېر ولسوالۍ کې ۱۰ ملکي وگړي ووژل شول. د دولت د وسله والو مخالفينو له لوري ځای پر ځای کېدونکي ماینونه هغه عامل دی، چې په روانه جگړه کې ملکيانو ته پراخه مرگ ژوبله اړوي او د بشري حقونو نړيوالو ادارو تل د جگړې له ښکېلو لورو غوښتي، چې د ملکيانو ژوند ته پام وکړي؛ خو لا هم په جگړه کې د ملکيانو وژنه په بېرحمانه ډول روانه ده.

د ملکي وگړو په مرگ ژوبله کې په ځانگړي ډول ښځو او ماشومانو ته درنه مرگ ژوبله اړوي. په دې اوونۍ کې هم په گڼ شمېر پېښو کې ماشومانو ته مرگ ژوبله اوښتې. د ملگرو ملتونو د ماشومانو څانگې (يونيسف) په دې تړاو په خپل غبرگون کې ويلي، چې په افغانستان کې په اوسط ډول په ورځ کې ۹ ماشومان د جگړې قرباني کېږي.

دا خونړی وضعیت داسې مهال دی، چې د امريکا او طالبانو ترمنځ د سولې خبرې اترې خپل وروستي پړاو ته رسېدلې او داسې ويل کېږي، چې د دواړو لورو ترمنځ نااعلان شوی اوربند هم شوی. وروستي پړاو ته د دغو خبرو اترو رسېدلو د

عامو افغانانو ترمنځ هیلې راټوکولې دي؛ ځکه اوسمهال د غوڅ اکثریت افغانانو غوښتنه سوله او له هېواده د بهرنیو ځواکونو وتل دي.

قاصد د ستراتیژیکو څېړنو مرکز په هېواد کې د جگړې د مرگ ژوبلې د څارونګي ارگان په توګه ټینګار کوي، چې په هېواد کې د روانې وینې تویېدنې او خونړي وضعیت پای یوازې او یوازې د بهرنیو ځواکونو د بشپړ وتلو او سولې له لارې شونې دی. له همدې کبله پر نړیوالو او کورنیو بنسټولو لورو غږ کوو، چې د جگړې پر ډګر د تمرکز پر ځای د سولې هڅو ته پام واړوي.

جدول ۴: د جگړې د بنسټولو لورو او ملکي خلکو مجموعي مرگ ژوبله:

نوم	وژل شوي	نوم	ټپيان
افغان ځواکونه	۵۸	افغان ځواکونه	۳۰
د دولت وسله وال مخالفین	۱۲۲	د دولت وسله وال مخالفین	۳۰
ملکي وګړي	۲۷	ملکي وګړي	۵۵
مجموعه	۲۰۷	مجموعه	۱۱۵
ټول وژل شوي او ټپيان		۳۲۲	

پای

